

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บ้านศรีบุญเรือง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมายเพื่อตอบข้อสงสัยของชุมชนบ้านศรีบุญเรือง ในประเด็นที่ว่าจะพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรืองอย่างไรเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนระดับหมู่บ้าน โดยมีนักวิจัยภายนอกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านที่ร่วมกันเป็นทีมวิจัย ในการทำการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ 1 ปี

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรือง

1.1 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกฎเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดจากส่วนกลาง พบว่าผู้ที่ได้นำข่าวสารเรื่องกองทุนหมู่บ้านมาเผยแพร่ในหมู่บ้านคือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 โดยได้มีวิทยากรพิเศษ ได้ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทของรัฐบาล การบริหารกองทุนหมู่บ้าน กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติของคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนแนะนำหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนคุณสมบัติและลักษณะต้อง เมื่อชาวบ้านเข้าใจในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นที่ประชุมมีมติให้มีการเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามระเบียบที่ต้องการ โดยมีชาย 8 คน หญิง 7 คน และผู้รับรองการเสนอ 2 คน ชาวบ้านได้มีการเสนอชื่อครบตามจำนวนที่ต้องการและมีผู้รับรองถูกต้อง จึงไม่ต้องมีการลงคะแนนเสียงคัดเลือก

1.2 การปรับแนวทางการบริหารกองทุนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของชุมชน พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวิธีการที่จะปรับแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านนั้นต้องเริ่มต้นที่ชาวบ้านก่อน

1.3 การปรับระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของชาวบ้าน โดยประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้มีการทำหนังสือเชิญหัวหน้าครัวเรือน เข้าร่วมเพื่อยกร่างระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบร่างระเบียบเดิมแต่มีการเปลี่ยนแปลงบางหัวข้อ ระเบียบข้อบังคับนี้มีการปรับหลายครั้งก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิกและกองทุน

1.4 มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับประสบการณ์และความสามารถของคณะกรรมการ จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกท่านต่างก็มีประสบการณ์การทำงานมาก ดังนั้นในที่ประชุมก็ได้มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานของคณะกรรมการเป็น 6 ฝ่ายคือ ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายปฏิคม ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายตรวจสอบภายใน และฝ่ายกำกับติดตามนอก คณะกรรมการต่างก็ได้นำความรู้จากประสบการณ์เดิมมาปรับปรุงใช้กับกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการทุกท่านต่างก็มีความเสียสละ อดทน ตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน รักษาผลประโยชน์ของชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคก็ตาม

1.5 การเพิ่มความรู้และทักษะที่จะเป็นของคณะกรรมการ ในการที่กองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จนั้น ต้องเกิดจากการที่คณะกรรมการทุกคนต้องมีการศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาถึงแม้ว่าคณะกรรมการจะมีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ตามที่ตนถนัดแล้วก็ตาม แต่เรื่องกองทุนหมู่บ้านเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับหมู่บ้านและตัวคณะกรรมการเอง ดังนั้นเมื่อมีการเชิญเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานต่าง ๆ คณะกรรมการกองทุนก็จะไปร่วมประชุมทุกครั้ง

1.6 การเพิ่มค่าตอบแทนของคณะกรรมการ โดยในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน มีการให้นำผลกำไรจากกองทุนหมู่บ้านแบ่งสรรให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 10 % แต่ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ดังกล่าว เนื่องจากในหมู่บ้านศรีบุญเรือง ยังไม่มีค่าตอบแทนให้กับกรรมการชุดแรก

1.7 การกำหนดมาตรการการตัดเบี่ยงการประชุมเพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการให้เข้าร่วมการประชุมประจำเดือน สาเหตุที่ทำให้คณะกรรมการขาดประชมนั้นก็เป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วที่คณะกรรมการแต่ละท่านก็ทำงานประจำกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ยังไม่ลงตัว หรือคณะกรรมการบางท่านติดธุระจำเป็นมาไม่ได้ แต่การประชุมครั้งที่ 12 ประจำเดือน พฤษภาคม 2545 ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้การขาดการประชุมของคณะกรรมการที่ขาดอย่างต่อเนื่องเมื่อครบ 1 ปีค่อยพิจารณา

1.8 มีการบันทึกการประชุมเพื่อใช้ในการอ้างอิงและจัดทำแผน ในการประชุมแต่ละครั้งโดยระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ก็ต้องให้มีการบันทึกการประชุมตามวาระต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รู้ว่าได้มีการประชุมในเรื่องใดบ้าง ผลการประชุมที่ได้มาแต่ละครั้งเป็นอย่างไร เมื่อมีการตรวจสอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ก็สามารถนำมาแสดงให้ดูได้ เพราะมีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและการบันทึกการประชุมสามารถทำการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมในครั้งต่อไป ทำให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพได้

1.9 กำหนดแนวทางการทำงานเป็นการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นที่รู้กันว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะคณะกรรมการหรือสมาชิกต่างก็เริ่มต้นในการเรียนรู้ที่เหมือนกัน โดยเริ่มจากมีวิทยากรพิเศษมาบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน และคณะกรรมการได้ขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน อนุมัติวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 และวันที่ 2 กันยายน 2544 รัฐบาลก็ได้มีการโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท โดยมีสมาชิกทั้งหมด 153 ราย เสนอกู้ 58 ราย กู้ฉุกเฉิน 7 ราย รวม 65 ราย โดยเงินเข้าบัญชีสมาชิกในวันที่ 18 ตุลาคม 2544 และกำหนดการชำระหนี้คือวันที่ 30 กันยายน 2545 ในการทำงานของคณะกรรมการเมื่อครบกำหนดควาระ 1 ปี ต้องมีการจับสลากออกครั้งหนึ่ง

1.10 มีแนวทางการติดตามเร่งรัดหนี้สินแบบประนีประนอม ในการกู้เงินของสมาชิก กองทุนหมู่บ้านเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพนั้น เมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ทางคณะกรรมการก็จะมีการออกหนังสือทวงหนี้ก่อนล่วงหน้าให้กับสมาชิกผู้กู้ทราบ มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้รถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ป้ายประกาศ คณะกรรมการทุกท่านที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตน จะเห็นได้ว่าการชำระหนี้ของสมาชิกยังไม่ถึงขั้นดำเนินการตามกฎหมาย

1.11 การระดมทุนสำรองในรูปของเงินสัจจะ ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน นั้น ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนได้ให้สมาชิกทุกคนฝากเงินสัจจะ โดยจะต้องฝากทุก ๆ เดือน ๆ ละเท่า ๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่า 10 บาท และไม่เกิน 500 บาท โดยสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากปีละครั้งในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี สมาชิกสามารถถอนเงินและปิดบัญชีก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก โดยจะต้องนำไปฝากทุกวันที่ 1 - 5 ของทุกเดือน คณะกรรมการเก็บให้เหรียญวันที่ 6 ของทุกเดือน และเหรียญนำไปฝากวันที่ 7 ของทุกเดือน และสามารถนำมาให้สมาชิกกู้ได้

เงื่อนไขต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรือง

1. นโยบายกองทุนหนึ่งล้านบาทซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการต้องหาวิธีการบริหารกองทุนนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรือง หมู่ 3 ตำบลไชยสถาน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่จากการจัดประชาคมหมู่บ้านในวันที่ 8 กรกฎาคม 2544 ประชาชนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนขึ้น โดยทำการเสนอชื่อคณะกรรมการที่ตนเห็นว่ามีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุนและมีความเป็นธรรมในการเข้ามาบริหารจัดการกองทุนจากนั้นก็ให้ที่ประชุมเลือกตั้งตามระบบประชาธิปไตยทำให้ได้คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกต้องเข้ามาทำการบริหารกองทุนตามที่ชาวบ้านได้รับความไว้วางใจในการให้เป็นตัวแทนเข้ามาจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 1 ปี

2. กรรมการมีประสบการณ์เดิมการบริหารกลุ่มและกองทุน จากการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการประชุมพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรืองส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน เช่น จากหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ เช่น ประธานกองทุนหมู่บ้านนาย ชำรง อุดสาหป็น ประสบการณ์ทำงานผู้บริหารสถานศึกษา รองประธานนายพูนศักดิ์ อินทะไชย ประสบการณ์ทำงานผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรสารภี ประสาทัมพันธ์นางวรรณ ปัญญา ประสบการณ์ทำงาน ประธานกลุ่มพัฒนาสตรีหมู่ที่ 3 ได้มีการนำประสบการณ์ทำงานมาปรับใช้ในการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้ด้วยความสำเร็จช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งทำให้คณะกรรมการและสมาชิกผู้กู้ได้นำแนวทางในการพัฒนาการทำงานในรุ่นต่อไปของคณะกรรมการ

3. แนวความคิดความเชื่อและทักษะของประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการหรือประธานกองทุนหมู่บ้านต่างแนวคิด ความเชื่อที่เหมือน ๆ กัน ตรงที่ว่าคณะกรรมการทุกคนจะต้องช่วยกันคิด ช่วยเหลือกัน เอาเปรียบกัน เสียสละ อดทนและมีการวางแผนที่ดี และเชื่อว่าทักษะการทำงานของประธาน และคณะกรรมการแล้วนั้นถ้านำมารวมกันก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกฎเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดจากส่วนกลาง จะเห็นได้ว่าเมื่อรัฐบาลได้มีการกำหนดให้มีโครงการใหม่ ๆ เกิดขึ้นในประเทศและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ก็ต้องมีการแถลงนโยบายโดยทั่วกันก่อน จากนั้นก็กระจายสู่ภูมิภาคและสู่หมู่บ้านต่อไป เช่นเดียวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นคนรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ก่อนจากนั้นก็นำมาประชาสัมพันธ์ให้กับลูกบ้านฟัง แต่การที่จะให้เข้าใจโดยละเอียดนั้นก็จะมีวิทยากรกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านละ 1 ตำบลบาท แก่ชาวบ้านโดยตรง ตลอดจนได้มีการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ เพราะถ้าไม่มีผู้ที่เชี่ยวชาญด้านนี้โดยตรงมาให้ความรู้ ชาวบ้านคงไม่สามารถที่จะทำให้อุบัติการณ์ตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ได้ และอาจเกิดปัญหาตามมา ซึ่งสอดคล้องกับ นรินทรชัย (2546 : 4) การมีส่วนร่วมคือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมตัดสินใจหรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่มี

ส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น การเข้าร่วมนั้นจึงเข้าร่วมตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย

การปรับแนวทางการบริหารกองทุนกับเงื่อนไขของชาวบ้าน พบว่าการมีฟังนโยบายกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ชาวบ้านมีความเข้าใจมากขึ้นเพราะประชาชนมีความสนใจข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และในการปรับแนวทางในการบริหารนี้ต้องมีการปรับความเข้าใจของสมาชิกและคณะกรรมการให้ตรงกันและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างเคร่งครัดก็จะสามารถประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

การปรับระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของชุมชน การที่จะให้ชุมชนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วนั้น ถึงแม้จะมีระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านที่มาจากรัฐบาลก็ตามเราก็สามารถที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับชุมชนของเราเพื่อที่จะได้นำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุดซึ่งคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนได้มีการช่วยกันเพื่อที่จะได้ระเบียบตามที่ตั้งใจกันไว้ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประสานงานของคาราวรรณ (2545 : 118) การประสานร่วมมือในการทำงานนั้นเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา ถ้าทุกหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสามารถประสานงานร่วมมือกันได้อย่างดีก็จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

การเพิ่มความรู้และทักษะที่จะเป็นของคณะกรรมการ ไม่ว่าจะหน่วยงานหรือองค์กรใดก็ต้องการให้สมาชิกของตนมีการพัฒนาเพิ่มความรู้เพื่อนำมาใช้ในกลุ่มและองค์กรของตน กองทุนหมู่บ้านก็เช่นเดียวกัน ได้มีการให้คณะกรรมการทุกคนได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์และเพิ่มทักษะของตน แล้วนำสิ่งที่ได้กลับมาปรับปรุง แก้ไข ปฏิบัติและเผยแพร่ความรู้แก่คณะกรรมการ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิรัฐ (2545: 10) คือลักษณะการเรียนรู้ก็มีผลต่อการทำความเข้าใจต่อตัวปัญหาและนำไปสู่ลักษณะการแก้ไขปัญหานั้น ๆ บางครั้งปัญหาเล็ก ๆ ง่าย ๆ อาจแก้ไขได้ยาก ถ้าการเรียนรู้มีน้อยไม่ลึกซึ้งกับปัญหาการแก้ไขก็จะจำกัด ในทางตรงกันข้ามปัญหาใหญ่ระดับ โครงสร้างซึ่งคิดว่าแก้ไขยากแต่มีผู้คนที่ที่อยู่กับปัญหามาสนใจ พยายามเรียนรู้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ก็อาจจะสามารถแก้ปัญหาได้ หรือถึงแม้ว่าจะไม่สามารถแก้ได้อย่างสมบูรณ์ทันทีก็อาจจะเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

การเพิ่มค่าตอบแทนของคณะกรรมการ ในการทำงานทุกอย่างทุกประเภทต่างก็ต้องมีค่าแรงด้วยกันทั้งสิ้น เช่นเดียวกับการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการทุกคนก็จะมีค่าตอบแทน โดยได้จากกำไรสุทธิของกองทุนหมู่บ้าน 10 % แต่เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรืองเป็นกองทุนใหม่ ยังไม่มีผลกำไร แต่คณะกรรมการกองทุนก็ไม่ได้คิดใจอะไร ทุกคนต่างก็ช่วยกันเสียสละทุนทรัพย์ของตนเป็นการเริ่มต้นในการก่อตั้งกองทุน เพื่อที่จะได้ให้กองทุนของตนดำเนินการไปได้ด้วยดี

มีการตัดเบียร์การประชุมเพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการให้เข้าร่วมการประชุมประจำเดือนจากการประชุมเดือนจะเห็นว่าคณะกรรมการขาดการประชุมบ่อย แต่ก็มาเกินครึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด แต่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังไม่มีการตัดเบียร์ เนื่องจากอาจจะติดธุระสำคัญและที่สำคัญทุกท่านมีงานประจำอยู่จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่ทุกครั้งที่ขาดประชุมคณะกรรมการที่ขาดก็จะมีการบอกล่วงหน้า ซึ่งจากการประชุมครั้งที่ 12 ประจำเดือนพฤษภาคม 2545 ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้คนที่ขาดการประชุมของคณะกรรมการที่ขาดอย่างต่อเนื่องเมื่อครบ 1 ปี ค่อยพิจารณา

มีการบันทึกการประชุมเพื่อใช้ในการอ้างอิงและจัดทำแผน ในการประชุมทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นการประชุมอะไรก็ตามหรือแม้แต่การประชุมของกองทุนหมู่บ้าน การบันทึกการประชุมเป็นสิ่งที่ดีที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นการรวมทุกอย่างไว้ให้สามารถค้นหาได้ และการทำบันทึกการประชุมสามารถที่จะนำผลการประชุมมาศึกษาและทำแผนการประชุมในเดือนถัดไปได้ และทำให้การทำงานของคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กำหนดแนวทางการทำงานเป็นการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากการทำงานแต่ละอย่าง อะไรที่เป็นสิ่งใหม่ ๆ ก็ต้องมีการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ และเก็บเกี่ยวความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอน มีแบบแผน และที่สำคัญสามารถที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานได้ เช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้าน

มีแนวทางการติดตามเร่งรัดหนี้สินแบบประนีประนอม พบว่าในการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้ชำระเงินคืน 64 ราย อีก 1 ราย ยังไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ก็ได้มีการเขียนบันทึกเพื่อขอผ่อนผันการชำระหนี้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว โดยจะทำการชำระเงินในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2545 ซึ่งสอดคล้องกับ นवलพร (2529) พบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้สินมาจากการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ และจากวิธีการคิดตั้งกล่าวทำให้ชาวบ้านคิดว่าการแก้ไขปัญหาหนี้สินคือการหาแหล่งเงินกู้เพื่อมาลงทุนในการผลิต แต่ไม่มีการคิดทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา ทำให้เกิดวัฒนธรรมการต่อรองในเรื่องขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยการนำปัญหาหนี้สินที่มีอยู่มาเป็นเงื่อนไขในการต่อรอง

มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับประสบการณ์และความสามารถของคณะกรรมการ พบว่าคณะกรรมการทุกท่านมีประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย มีความรู้ความสามารถและสามารถนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในกองทุนหมู่บ้านได้ และการแบ่งหน้าที่ก็เป็นไปตามความถนัดของแต่ละคนแต่ทุกคนต้องช่วยกัน

การระดมทุนสำรองในรูปของเงินสัจจะ พบว่า ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มหรือองค์กรใด ๆ ก็ตาม สิ่งที่ตามมาคือ การให้สมาชิกในกลุ่มได้มีการออมเงินเกิดขึ้น และออมไว้เมื่อยามจำเป็น เช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้าน ก็ต้องมีการระดมเงินฝากสัจจะเช่นกัน

นโยบายกองทุนหนึ่งล้านบาทซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการต้องหาวิธีการบริหารกองทุนนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรือง หมู่ 3 ตำบลไชยสถาน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่จากการจัดประชาคมหมู่บ้านในวันที่ 8 กรกฎาคม 2544 ประชาชนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนขึ้น โดยทำการเสนอชื่อคณะกรรมการที่ตนเห็นว่ามีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุนและมีความเป็นธรรมในการเข้ามาบริหารจัดการกองทุนจากนั้นก็ให้ที่ประชุมเลือกตั้งตามระบบประชาธิปไตยทำให้ได้คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกต้องเข้ามาทำการบริหารกองทุนตามที่ชาวบ้านได้รับความไว้วางใจในการให้เป็นตัวแทนเข้ามาจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 1 ปี

กรรมการมีประสบการณ์เดิมการบริหารกลุ่มและกองทุน จากการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการประชุมพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านศรีบุญเรืองส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน เช่น จากหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ เช่น ประธานกองทุนหมู่บ้านนายธำรง อุดสาหป็น ประสบการณ์ทำงานผู้บริหารสถานศึกษา รองประธานนายพูนศักดิ์ อินทะไชย ประสบการณ์ทำงานผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรสารภี ประสาทัมพันธ์นางวรรณ ปัญญา ประสบการณ์ทำงาน ประธานกลุ่มพัฒนาสตรีหมู่ที่ 3 ได้มีการนำประสบการณ์ทำงานมาปรับใช้ในการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้ด้วยความสำเร็จช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งทำให้คณะกรรมการและสมาชิกผู้กู้ได้นำแนวทางในการพัฒนาการทำงานในรุ่นต่อไปของคณะกรรมการ

แนวคิดความเชื่อและทักษะของประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า แนวคิดความเชื่อและทักษะไม่ว่าจะเป็นประธานหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต่างก็มีแนวคิดและความเชื่อที่เหมือนกันคือ คิดว่าจะต้องดำเนินการให้สำเร็จและเชื่อว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่ต้องสำเร็จจริง โดยจะใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คณะกรรมการและประธานกองทุนมีอยู่

All rights reserved

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. วิจัยหาแนวทางในการขยายเครือข่ายการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. ศึกษาถึงบทบาทของผู้นำกลุ่มในหารเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน
4. แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เหมาะสมกับพื้นที่ของคนในชุมชนแต่ละชุมชน
5. ศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย

1. ต้องมีความอดทน มุ่งมั่น ไม่ท้อถอยในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัย
2. ถ้าเรามีความจริงใจในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนบุคคลในชุมชนก็จะมอบความจริงใจกับมาให้กับเรา
3. ต้องมีความต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยหรือถ้ามีโอกาสก็ควรที่จะหาเวลาเข้าไปเยี่ยมชุมชนบ้าง
4. ต้องมีความเสียสละ ซื่อสัตย์ไม่ว่าจะต่อผู้อื่นหรือแม้แต่ตัวเราเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน
5. ถึงแม้ว่าในการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งจะมีอุปสรรคแค่ไหนก็ตามตัวผู้วิจัยเองต้องมีความมานะ พยายาม อย่าย่อท้อ ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นที่สำคัญอย่าลืมว่าเราไม่ได้ทำงานคนเดียวเราทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกับคนหลายคน และยังคงมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยเป็นห่วง ให้กำลังใจ ให้คำชี้แนะเราอยู่ตลอดเวลา
6. ในการเข้าชุมชนนั้นต้องคิดอยู่เสมอว่า ตัวเราเองต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำใจ อย่าทำอะไรเพื่อหวังจะเอาแต่ได้เพียงอย่างเดียว รู้จักคำว่าให้กับผู้อื่นบ้าง อย่าคิดว่าตัวเองเก่ง จงคิดว่ายังมีคนที่เก่งกว่าเรามากมาย
7. ต้องมีใจรักให้กับการทำการวิจัยและต้องมีความเชื่อว่าตัวเราเองต้องทำได้และสุดท้ายตัวเรานั้นก็จะประสบผลสำเร็จในการทำงาน
8. สร้างความประทับใจให้กับชุมชน ฟังและเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์และน่าที่จะเป็นไปได้ และช่วยชุมชนเท่าที่เราจะทำได้จะเป็นการดีมาก

การเรียนรู้ของนักวิจัย

เริ่มจากการเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน บทเรียนที่ได้จากการลองผิดลองถูกในการทำกิจกรรมของชุมชน กิจกรรมที่ทำมาตั้งแต่ต้นในการทำวิจัยที่ผ่านมาช่วยหลอกรวมให้เกิด การตั้งสมมติฐานและการตั้งสมมติฐานและบทเรียนอันมีค่ามากมายที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการประกอบกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นต่อไป การทำการวิจัยสิ้นสุดลงแล้วแต่เส้นทางการดำเนินชีวิตยังไม่สิ้นสุด มัน เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินไปตลอดชีวิตของผู้วิจัยในการเรียนรู้การทำงานต่อไป เป็นโจทย์หนึ่ง แต่อาจไม่ใช่สุดท้ายที่ผู้วิจัยจะเรียนรู้ หากแต่ตรงนี้คือจุดเริ่มต้น คือบทเรียนและประสบการณ์ที่จะนำสู่ การแก้ไขปัญหาอื่นต่อไปแต่เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ ได้เกิดขึ้นกับตัวผู้วิจัยอย่างไม่รู้สึกตัว โดยใช้ เงื่อนไขของการวิจัยเป็นข้อกำหนดรูปแบบและทิศทาง และเรียนรู้วิธีการแก้ไขได้ด้วยตัวเอง

งานวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้กับผู้วิจัยได้ลุกขึ้นมาจัดการกับปัญหา และเรียนรู้ไปกับมัน วิถีทางของชีวิตไม่หยุดแค่เพียงเรื่องของการวิจัยเท่านั้นเพราะงานวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการเริ่มต้นของการเรียนรู้ของการดำเนินชีวิตขั้นหนึ่งยังมีเรื่องราวที่ต้องเรียงร้อยต่อไปอีกมากมายที่เราต้องเจอ